

Met vereende (leer)krachten. Decentrale opvang van anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs.

1 mei 1997

Auteur: Mie Sterckx

Volume: 26

Nummer: 5

Pagina's: 22-37

Documenten

- [vonk_jrg26_075.pdf](#)

met vereende leer krachten decentrale opvang van anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs mie sterckx beeld je eens in je bent weer dertien gaat naar school samen met je vrienden en vriendinnen plezier maken studeren en dan breekt er een oorlog uit de sfeer in de stad wordt grimmig je vader die een functie bekleedt in de gemeente wordt bedreigd je ouders beslissen dat de situatie te gevaarlijk wordt op een nacht ver laat je met je hele familie het huis je laat alles achter kleren speelgoed maar vooral familieleden vrienden je vertrouwde omgeving je vlucht ver weg naar een land waar ze je taal niet verstaan je weet niet eens zeker of je er mag blijven en met al die onzekerheid en verwarring beland je in dat vreemde land achter een schoolbank in een school waar ze jou niet begrijpen de leerkracht vooraan in de klas brengt onverstaanbare klanken uit waar je kop noch staa rt aan kan krijgen ook de jongens en meisjes in je klas versta je niet een nachtmerrie maar ook een reele situatie waar meer en meer jongeren mee te maken krijgen jongeren die in ons land op school zitten r o n jongere zal maar eens bij lijk zijn voor het scheppen van een krachti jou op school of in de klas ge taalverwervingsomgeving ter verduidelij belanden een reden om met de king volgen daarna concrete voorbeelden handen in het haar te zitten of is van acties en aanpassingen die in de eerste er een manier om deze opvangperiode kunnen worden doorge leerlingen deze anderstali voerd om een dergelijke omgeving te cree ge nieuwkomers op te van ren ten slotte hebben we het over ingrepen gen hoe kan je ervoor zorgen dat ze zich die in een latere fase kunnen worden een beetje thuis voelen hoe kan je hen bij gedaan op het vlak van organisatie didacti de les betrekken in dit artikel willen wij het sche middelen en de in de les uit te voeren eerst kort hebben over enkele menselijke leeropdrachten behoeften die moeten

worden vervuld vooraleer een leerling op een efficiënte manier kan beginnen functioneren. Decentrale opvang bij decentrale opvang vervolgens tonen we het belang van worden de anderstalige nieuwkomers schoolse taalvaardigheid aan hierna lichten onmiddellijk na hun aankomst in de reguliere we enkele voorwaarden toe die noodzakere klas geplaatst dit in tegenstelling tot 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 centrale opvang waarbij de nieuwkomers schoolbank zitten een tweede voorwaarde gedurende een jaar opgevangen worden in is dat de leerlingen voldoende veiligheid een onthaalklas door een leerkracht die voelen sommige nieuwkomers willen per hiervoor werd aangewezen hoe de decentrale bij de deur zitten zodat ze het gevoel centrale opvang in het secundair onderwijs op hebben op elk moment weg te kunnen dit ogenblik in werkelijkheid gebeurt is maar ook in de les zelf is veiligheid erg onduidelijk wij nemen aan dat anderstalige belangrijk hierop komen we later nog nieuwkomers in de meeste scholen voor terug ten derde heeft elke mens behoefte een paar uur door een vrijwilliger uit de klas aan liefde affectie en genegenheid worden gehaald om hun nederlands bij te nieuwkomers die telkens de boodschap werken hoe de leerlingen de rest van de krijgen dat ze er helemaal alleen voor staan dag worden opgevangen verschilt waar dat ze anders zijn en daarom niet bij de schijnlijk van school tot school groep horen zullen uiteraard weinig gemotiveerd zijn om zich in te zetten op school met dit artikel willen we niet zozeer een ant een vierde behoefte ligt op het vlak van de woord bieden op vragen van leerkrachten achting en waardering de motivatie van die nieuwkomers een aantal uren uit de klas nieuwkomers kan bijvoorbeeld zienderogen halen hun werkveld komt hier slechts zijde stijgen als je hen op een bepaald vlak ver lings ter spraken bij decentrale opvang krijg antwoordelijkheid geeft geen alle leerkrachten met de nieuwkomer te maken zowel leerkrachten nederlands als pas als de behoeften voldoende bevredigd leerkrachten van zaakvakken praktijkvak zijn op deze vier lagere niveaus kunnen de ken l o en tekenen spelen een belangrijke leerlingen de behoefte gaan vervullen om rol in het proces van talige integratie van de zichzelf als individu te realiseren en dus nieuwkomer dit artikel is in de eerste plaats onder andere te studeren we gaan in dit voor hen bedoeld artikel niet dieper in op deze problematiek omdat we ons vooral op het taalprobleem van de anderstalige nieuwkomers willen concentreren dit neemt echter niets weg geen vreemde eend meer van het belang ervan³ in de bijt als je van de anderstalige nieuwkomers verwacht dat zij zoals de andere leerlingen in taal als toegang de les nederlands aardrijkskunde metaal tot de school bewerking enzovoort meedraaien dan moet je in de eerste plaats tegemoetkomen als aan de zopas besproken voorwaarden aan een aantal behoeften op affectief vlak op affectief vlak voldaan is zullen de anders lopen pogingen tot opvang onge anderstalige nieuwkomers zich beter in hun twijfeld spaak de humanistische psychologie beginnen voelen en beter in staat zijn loog maslow 1954 heeft aangegeven dat om mee te draaien op school deze evolutie er vijf niveaus van fundamentele menselijke staat uiteraard niet los van de enorme stap behoeften zijn pen die de nieuwkomer op communicatief vlak moet zetten aanvankelijk zal commu eerst en vooral zijn er de fysiologische nicatie moeten verlopen via gebaren of via behoeften je kan niet verwachten dat leer een

intermediaire taal die zowel door de lingen goed opletten als zij ten gevolge van nieuwkomer als door leerkrachten en of slechte behuizing half slapend achter de medeleerlingen in mindere of meerdere mei juni 1997 nummer 5 26 e jaargang mate gesproken en of begrepen wordt met ook een en ander kunnen vragen bijvoorbeeld de nodige misverstanden tot gevolg beeld mag ik jouw gom even gebruiken geleidelijk aan zullen de nieuwkomers zich of nog dit schrift is niet van mij echter verstaanbaar leren maken in het woordenschat en betekenisstructuren die nederlands alle leerkrachten van de ver van belang zijn bij de verwerving van sociaal schillende vakken hebben er dus voordeel le schooltaal zijn onder meer de volgende bij om het taalverwervingsproces van de nieuwkomer zoveel mogelijk te bevorderen de klasvoorwerpen van schrijfmateriaal hoe sneller de leerling jou begrijpt hoe min tot klasmeubilair der misverstanden er voorkomen en hoe organisatievormen van alleen werken sneller hij normaal kan functioneren in de tot werken per twee in groep les de beheersing van het nederlands plaatsaanduidingen van de voorzetsels vormt voor de nieuwkomers een toegang in op onder achter voor naast tussen tot alles wat er op school gebeurt tot uitdrukkingen als rechts links van aan het eind van de gang op het gelijk wanneer je een anderstalige nieuwkomer vloers en naar de andere kant wil helpen met nederlands is het zeer de schoollokalen van klaslokaal tot belangrijk dat je steeds de volgende vraag speelplaats naar toilet en refter in het achterhoofd houdt wat moet een van gang het bereiken van de school leerling met taal kunnen doen om te kunnen bare vervoermiddelen tot bushalte en functioneren op school het antwoord op trottoir deze vraag ligt op twee terreinen de tijdsaanduidingen van nu en eerst dan nieuwkomers moeten zichzelf niet alleen als daarna tot straks en morgen sociaal individu kunnen redden in de telwoorden schoolgemeenschap maar moeten zich delen van het lichaam van hoofd en ook uit de slag kunnen trekken als teerder mond tot been en voet over buik en rug daarom moeten ze vooral die elementen uit schoolse handelingen belangrijke han het nederlands verwerven die behoren tot delingen die in de klas herhaaldelijk de schoolse taalvaardigheid wij gaan hier moeten worden uitgevoerd van zitten nu dieper op in en kijken tot zoeken en raden gedragssturing van gebods je moet hier schrijven en schrijf hier en ver het begrip bodsbepaling jullie mogen nog niet schoolse taalvaardigheid schrijven tot uitnodiging kun je wil je dat even opschrijven over toelating eerst en vooral moeten nieuwkomers kun jullie mogen nu schrijven en intentie nen meedraaien in de samenleving die de verklaring ik zal dat even voor je school vormt boodschappen als deze opschrijven brief moet je aan je ouders geven en laten beschrijvende termen van groot klein en tekenen moeten ze begrijpen zelf moeten kort lang naar donker licht en hoog laag ze ook bepaalde boodschappen kunnen over recht schuin veel weinig en meedelen zoals mijn broer komt niet van vol leeg daag hij is ziek daarnaast moeten nieuw beoordelende termen van goed cor komers zo snel mogelijk vertrouwd raken rect juist mooi tot moeilijwonmogelijk met praktische instructies rond het school over onbeleefd en klasgebeuren uitdrukkingen als neem uitdrukken van een oordeel van dat jullie boek op bladzijde 35 luister goed vind ik te moeilijk tot dat heb je goed want ik leg het maar een keer uit liggen in gedaan deze lijn nieuwkomers moeten op dit vlak vergelijking en gradatie van kwaliteiten 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 van

nogal groot heel groot en even bovendien moeten anderstalige nieuwko groot tot groter en grootst over te groot mers het nederlands voldoende beheersen uitdrukken van gevoelens boos bang om van het onderwijs te kunnen genieten blij verdrietig dat op school gegeven wordt ze moeten bezitsaanduidingen van jou en niet van de informatie uit de schoolboeken kunnen mij verwerken en in grote lijnen kunnen begrijp vragen van heb je de oplossing gevon pen wat de leerkracht en de andere leerlin den over wat wie waar tot hoe gen zeggen over de onderwijshoud later veel hoe waarom welk e zal van hen ook verwacht worden dat ze verwijzingen naar verleden en toekomst mondeling en schriftelijk antwoorden op van we gaan daar nu aan beginnen tot vragen dat ze kunnen tonen wat ze heb hoeveel mogelijkheden hebben jullie ben geleerd kortom ze moeten zich uit de gevonden slag kunnen trekken als teerders ontkenningen van niet op dit blad schrijven tot ik heb geen gom bij een fragment uit een handboek maakt meteen een en ander duidelijk net zoals de temperatuur van de lucht rond een kaarsvlam stijgt wordt ook in het lichaam warmte vrijgemaakt als gevolg van de verbranding van voedingsstoffen in de cellen vermits we langs de huid voortdurend warmte afstaan aan de omgeving zal het ademhalingsproces levenslang moeten doorgaan om o a onze lichaamstemperatuur op peil te houden dat we ook door het ventileren van de longen warmte verliezen kunnen we aantonen door het temperatuursverschil te meten tussen in en uitgeademde lucht bedenk daarvoor zelf een experiment uit biologie 1 de sikkel 1990 om deze opdracht te kunnen uitvoeren het heeft dus geen zin om hen bijvoorbeeld moeten de leerlingen een groot aantal een lijst met de namen van soorten kamers begrippen kennen temperatuur lucht in een huis te doen ieren als ze op dat lichaam warmte verbranding verder ogenblik nog niet in staat zijn om begrippen moeten ze ook verbanden kunnen vatten en verbanden te begrijpen die ze dagelijks in deze tekst worden de verbanden nog vrij in de les nodig hebben expliciet aangegeven door verbindings woorden zoals ook als gevolg van ver tot slot willen we wijzen op het feit dat mits in veel zaakvakteksten ontbreken zaakvakteksten vaak bijkomende proble zelfs deze verbindingswoorden en zijn de men opleveren in schoolboeken wordt ten verbanden impliciet in de tekst aanwezig eerste veel informatie op een compacte wat het voor de leerling nog veel moeilijker manier weergegeven bovendien wordt er maakt veel gebruik gemaakt van abstracte begrip pen en verder gebeurt het vaak dat er in in eerste instantie is het dus belangrijk dat zaakvakteksten informatie wordt gepresen de nieuwkomers verbindingswoorden en teerd die geen enkele vorm van samenhang frequente begrippen onder de knie krijgen vertoont allerlei gegevens staan los van die in een schoolse context van belang zijn elkaar opgesomd mei juni 1997 nummer 5 26e jaargang een ander probleem is dat illustraties voor de didactiek die vto inhouden zijn meestal geen ondersteuning bieden bij de natuurlijk gekozen in functie van heel ande inhoud van de tekst maar integendeel nog re doelstellingen bijvoorbeeld communica andere informatie bevatten die nog niet in tie in dagelijkse situaties met het overne de tekst aan bod is gekomen niet zelden men van dergelijke doelstellingen en zijn titels of onderschriften bij illustraties inhouden zijn nieuwkomers eigenlijk hele zelfs misleidend om maar een voorbeeld te maal niet gediend wat de didactiek geven wij troffen in een handboek boven betreft kiezen

vto methodes vaak voor een een foto van de maan de titel schaduw aanpak die in eerste instantie op een open aan dergelijke titel is erg verwarrend voor of een meer verdoken wijze kennisgericht een anderstalige nieuwkomer omdat die is door het verwerven van informatie over hierdoor misschien zou kunnen gaan den taal in de vorm van regels woordenlijsten ken dat het woordje schaduw naar het als belangrijkste leerweg voorop te stellen begrip maan verwijst het is belangrijk dat taalverwervingsonderzoek toont echter je je als zaakvak leerkracht bewust bent steeds duidelijker aan dat het vermogen om van deze bijkomende moeilijkheden en hier te communiceren in een taal niet via deze aan de nodige aandacht besleedt weg tot stand wordt gebracht is er dan een andere leerweg denkbaar ja en hij is zeer succesvol maar ziet er heel anders uit daarover volgt hieronder meer infor werk maken matie van taalvaardigheid naast het gebrek aan gerichtheid op schoolse taalvaardigheid en een didactiek ze zit nu al vijf maanden op school en met beperkte efficiëntie is er nog een derde begrijpt nog altijd niets van aardrijkskunde factor die het geringe succes van het ont uit de werkelijkheid blijkt dat de manier haal verklaart die ene leerkracht die de waarop nieuwkomers op school worden nieuwkomer s apart neemt om nederlands onthaald vaak weinig resultaat oplevert en te leren speelt natuurlijk wel een doorslag voor alle partijen tot frustraties leidt dat gevende rol in het proces van integratie geringe resultaat heeft waarschijnlijk onder maar de school moet beseffen dat ook alle andere te maken met het feit dat de lessen andere leerkrachten een erg belangrijke bij niet in eerste instantie gericht zijn op het drage hebben te leveren als het op de ver ontwikkelen van schoolse taalvaardigheid werving van schools nederlands aankomt het begrip schoolse taalvaardigheid heeft ook dit zullen we hieronder verder toelich de weg naar het onderwijs nog niet gevon ten den ook taalvaardigheid en vaardigheidsonderwijs op zich zijn nog grote onbekenden is een taal beheersen dan iets het succesverhaal van anders dan de regels ervan kennen taal is de spontane taalverwerving al eeuwen een bekend kennisdomein in het onderwijs het is dan ook niet evident om kinderen die hun moedertaal verwerven taal ineens vanu it het perspectief van de houden zich niet bewust bezig met het taalvaardigheid te gaan bekijken ieren van taal kinderen leren de taal ook niet doordat hun ouders hen allerlei dingen voor het onderwijs van het nederlands aan vertellen over taal ze verwerven taal al anderstaligen halen leerkrachten dan ook doende met vallen en opstaan op een vaak hun mosterd bij het vreemde talen experimentele manier en worden daarbij onderwijs vto zowel voor inhouden als gedreven door de situatie en de behoefte 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 die daaruit kan ontsstaan om bepaalde stuk de bijdrage van jes taal te begrijpen of te produceren zo zal de vakleerkrachten bijvoorbeeld de behoefte om een bepaald voorwerp te bemachtigen kinderen ertoe zoals reeds vermeld spelen ook niet taal aanzetten om de naam van dat voorwerp leerkrachten een belangrijke rol in de ont uit het taalgebruik van hun ouders op te wikkeling van de schoolse taalvaardigheid pikken verwerving van stukjes taal heeft van de nieuwkomers op het moment dat altijd op een of andere manier te maken leerlingen bijvoorbeeld leren om kristalstruc met een doel dat het kind wil bereiken turen te herkennen leren ze zonder het zelf te beseffen ook een heleboel taal bij elk ook in andere situaties van natuurlijke taal ieren

is meteen ook taalleren dat geldt voor verwerving op minder jeugdige leeftijd bij alle leerlingen maar naar nieuwkomers toe voorbeeld door een verblijf in het buitenland kunnen de vakleerkrachten dit gegeven fel land verloopt taalverwerving helemaal uitvergrooten dit houdt wel in dat ze voor volgens dit stramien de verwerving van wat de nieuwkomer betreft minstens een stukken taal grijpt plaats doordat je in het tijdje afstand moeten doen van de doelstel kader van een bepaalde situatie of handelingen van hun vak en zich in de eerste ling aan die stukken taal behoefte hebt plaats moeten richten op het aspect taal verwerving gebeurt dus met andere voor vaardigheid nieuwkomers moeten zich den door en dank zij de deelname aan een dus in tegenstelling tot de andere leerlin handelingen niet in de eerste plaats de inhoud van de zaak vakken eigen maken de dit mechanisme van natuurlijke taalverwerf zaak vakles moet hen maximale kansen ving kan net zo goed in de taal klas in wer bieden om het schoolse nederlands te ver king worden gezet het komt er dan op aan werven leerkrachten die hen via hun les de nieuwkomers te verleiden tot het berei sen die kans bieden zetten daardoor niet ken van een bepaald doel het spelen van noodzakelijk hun andere leerlingen in de een spel het uitvoeren van een tekenop kou het tegendeel is waar hoe dat precies dracht het oplossen van een gesteld pro in zijn werk kan gaan komt in de volgende bleem het vinden van bepaalde informatie paragraaf aan de orde enzovoort de opdrachten dienen dan zo gekozen te worden dat ze aanleiding geven tot flink wat communicatie onder meer om duidelijk te maken wat van de leerlingen een krachtige taal wordt verwacht en nadien om te bespre ken hoe ze het er vanaf hebben gebracht verwervingsomgeving in de beginperiode krijgen de leerlingen daarbij in hoofdzaak een ontvangende rol in de zaak vakles wordt precies de taal toebedeeld zie verder later wordt van hen gebruikt die de leerlingen moeten leren ook taalproductie verwacht in het kader van maar om de kans op taalverwerving voor de de opdracht als de nieuwkomers via allerlei nieuwkomers maximaal uit te vergroten activiteiten steeds weer tegen bepaalde moeten de gewone lessen een aantal nuttige taalelementen woorden vormen belangrijke aanpassingen ondergaan de aanlopen is de kans groot dat ze die blij mogelijkheden verschillen naargelang de vend verwerven gaandeweg zullen ze nieuwkomer al meer taal kent grosso steeds grotere stukken van de taal ontdek modo kunnen drie periodes onderscheiden ken en onthouden worden waarin verschillende doelstellingen centraal staan mei juni 1997 nummer 5 26 e jaargang in een eerste periode moet de nieuwkomer scheppen waar niets zeggen niet als een zijn plaats vinden in de school en moet hij teken van passiviteit wordt opgevat waar ieren functioneren als sociaal individu de iets niet begrijpen niet weten of niet kunnen daarmee overeenstemmende doelstellingen geen overtreding is waar fouten in de eer zie boven moeten dan bereikt worden in ste plaats gezien worden als een opstap een tweede periode moet de nieuwkomer naar leren en niet als stomiteiten waar de nodige schoolse taalvaardigheid ontwik leerlingen de tijd krijgen om hun antwoord kelen om uiteindelijk in een derde periode te bedenken en te verwoorden waar leerlin als volwaardig leerder te kunnen participe gen zich goed en aanvaard voelen een ren in de les dit laatste betekent niet dat in dergelijke sfeer zal trouwens ook het leer die derde periode geen taalproblemen meer proces van de reguliere leerlin-

gen positief bestaan en er zal ook dan veel extra beïnvloeden ondersteuning moeten worden opgezet dit aspect valt echter buiten het bestek van dit artikel en kan worden nageplozen in de literatuur over Nederlands als instructietaal bij voorbeeld bij van der Aalsvoort van der een gemotiveerde leerder is vlugger bereid leeuw 1992 geudens rymenans tot het leveren van mentale inspanningen 1992 of hajer meestringa 1995 de motivatie kan vanuit de taak tot stand worden gebracht door het te bereiken doel op artikel behandeld worden maar eerst willen zich aantrekkelijk maken of door de taak we twee belangrijke voorwaarden vermelden als een uitdaging naar de leerder toe te den waaraan de zaak vaklessen moeten spelen dat laatste wordt in de hand voldoen om bij te dragen tot de ontwikkeling gewerkt door van de leerder een concreet ding van taalvaardigheid product te vragen een proef een tekening het aankruisen van juiste antwoorden enzovoort die hij na de uitvoering moet kunnen veiligheidsvoorleggen het belang van zich veilig voelen in de klas werd reeds aangehaald met betrekking tot taallessen moeten alle leerkrachten zich realiseren in de eerste periode serien dat beginnende taallearners behoefte hebben aan een stille periode die soms wel een half jaar duurt ze geven er in die in de eerste periode moet de anderstalige periode de voorkeur aan niet te moeten nieuwkomer dus vooral leren functioneren spreken in de nieuwe taal dat wil niet zeggen als sociaal individu op school een leerling dat ze geen taal leren integendeel ze kracht die de nieuwkomers apart opvangt nemen enorm veel informatie op het is kan proberen om hen zo snel mogelijk de belangrijkste nieuwkomers niet te forceren om sociale redzaamheid bij te brengen die ze te spreken als ze er niet aan toe zijn dat nodig hebben om mee te draaien op school kan erg bedreigend zijn en negatieve gevolgen maar de verantwoordelijkheid om nieuwkomers hebben op sociaal affectief vlak de mers hierin te helpen ligt zoals reeds aangeleerlingen leren er ook niet vlugger de taal haald evenzeer bij andere leerkrachten ook door het is beter hen de kans te geven om reguliere lessen zouden zo veel en zo vaak te antwoorden op een niet verbale manier mogelijk tot krachtige taalverwervingsomgevingen omgevormd moeten worden ook na de beginperiode moet er de nodige veiligheid zijn je kan in de klas een klimaat 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 hulp van leerkrachten kunnen hierover een beter idee krijgen door en mentoren te kijken welke activiteiten uitgoochelen met woorden een bronnenboek voor de in de eerste periode kunnen verschillende instapfase in de onthaalklas van het leerkrachten een belangrijke rol spelen een secundair onderwijs in aanmerking komen belangrijke groep bestaat uit de praktijkleerkrachten voor gebruik in hun lessen een ding moet krachten en de leerkrachten plastische en alvast duidelijk zijn haal de anderstalige lichamelijke opvoeding verder kunnen nieuwkomers niet uit deze praktisch gericht naast de leerkrachten die instaat voor de te lessen om hen precies op die momenten aparte opvang ook de vakleerkrachten individueel bij te scholen heel wat bereiken er zijn twee redenen waarom de bijdrage van praktijkleerkrachten de leerkrachten die de nieuwkomer alleen of ten en leerkrachten plastische en lichamen in een kleiner groepje kan bijscholen moet ke opvoeding in deze eerste periode in deze eerste periode ook alles zoveel belangrijk is mogelijk inbedden in het hier en nu hetzij door concrete uitvoering hetzij door ten eerste wordt taal in deze vakken haast gebruik

van duidelijke afbeeldingen mee automatisch ingebed in een hier en nu situ brengen van voorwerpen via concrete actie in dergelijke situaties kan een direct en motiverende receptieve taken kan de leer duidelijk verband worden gelegd tussen wat kracht de leerlingen helpen de doelstelling te zien is en wat gezegd wordt alles is gen te bereiken ook deze leerkracht kan direct waarneembaar via het handelen van beroep doen op goochelen met woorden de leerkracht of van andere leerlingen over geschikte taken voor beginnende leer leerkrachten kunnen de lessen uitbuiten ders in de les nederlands als tweede taal is om er zoveel mogelijk taal aan te koppelen al heel wat literatuur verschenen onder ze kunnen de nieuwkomers zonder al te andere broekaert duran bogaert 1996 veel moeite ondersteuning bieden door te en broekaert duran mehelmans 1996 verwijzen naar de concrete realiteit een als de nieuwkomer niet kan lezen en schrijft leerkracht kan oefeningen voordoen en ven wordt dat euvel uiteraard best verhol tegelijkertijd al zijn handelingen verwoorden pen tijdens deze uren er bestaat een leerkracht tekenen kan uitdrukkelijk methode aanvankelijk lezen voor nevenin verwoorden wat de instructies zijn wat de stromers van 10 tot 14 jaar die hiervoor leerling tekent welke kleuren of vormen hij gebruikt kan worden met name lezen doe gebruikt welke voorwerpen hij moet nemen je overal 1996 tevens wordt er momenten en zovoort een leraar metaalbewerking kan teel op het steunpunt nt2 gewerkt aan een het gereedschap dat hij gebruikt uitdrukke taakgerichte motiverende alfabetiserings lijk benoemen de handeling die de leerling aanpak gen moeten uitvoeren demonstreren en daarbij de verschillende stappen verwoor maar niet alleen in de praktijkgerichte les den de nieuwkomers kunnen gemakke sen en de bijwerklessen nederlands kun lijk meedraaien in deze lessen wat een nen dingen gebeuren het verdient aanbe positiever zelfbeeld mogelijk maakt veling dat alle zaakvakleerkrachten bij aankomst van een anderstalige nieuwkomer bovendien heeft de taal die gebruikt wordt hun curriculum bekijken en de meest con in de turnles en de tekenles heel dikwijls crete onderwerpen die het makkelijkst in betrekking op precies die praktische en het hier en nu binnen te brengen zijn eerst organisatorische taal die zo belangrijk is om behandelen zodat de anderstalige nieuw als sociaal individu op school te kunnen komer bij die lessen zoveel mogelijk betrok functioneren leerkrachten die dat willen ken kan worden de werking van een spier mei juni 1997 nummer 5 26e jaargang of het verschil tussen spierweefsel en ander nieuwkomers zoveel mogelijk naar waarde weefsel is bijvoorbeeld veel abstracter om te schatten en te stimuleren om deel te uit te leggen dan de voortplanting van plan nemen in de les ten via sporen naast het zoveel mogelijk situationeel inbedden van alles wat wordt aangeboden in de tweede periode is de mentor in deze eerste periode een belangrijke hulp de mentor is een leerling de tweede periode begint ongeveer wan eventueel met dezelfde moedertaal als de neer de nieuwkomer op praktisch en orga nieuwkomer die als taak heeft de nieuwko nisatorisch vlak meer en meer begint te mer naar het juiste lokaal te brengen te hel begrijpen de tijd breekt dan aan om de taal pen om de gang van zaken op school te die de leerling als teerder nodig heeft tot ieren kennen zodat eventuele onduidelijk ontwikkeling te brengen het is belangrijk heden op die manier opgelost kunnen wor om hierbij in het achterhoofd te houden wat den in de tweede periode zal de

mentor die schoolse taal moeilijk maakt zie boven een iets andere functie krijgen en daaraan aandacht te besteden hierbij zijn ingrepen mogelijk op het vlak van organisatie didactische middelen en de uit te niet te onderschatten voeren opdracht deze ingrepen kunnen veel hangt natuurlijk af van de opleiding die zowel in de les nederlands als in de zaak de nieuwkomers reeds genoten hebben vakken plaatsvinden hoe meer leerkracht maar volgend voorbeeld toont toch aan dat ten bereid zijn dergelijke ingrepen te doen deze leerlingen niet onderschat mogen worden hoe meer taalleerkansen er voor de nieuwden een vlaamse vriend die de twee eerste komer ontstaan jaren van het middelbare onderwijs in spanje heeft gevolgd vertelde mij ooit dat hij toen hij voor het eerst op school zat in mentorschap en groepswerk spanje in het begin niet veel kon maar dat hij in de aardrijkskundeles wel de enige was een middel om nieuwkomers ondersteuning die alle punten haalde op een toets over de te bieden zodat ze bepaalde moeilijkheden verschillende europese hoofdsteden in taken kunnen overbruggen ligt in het veelvuldig gebruik van mentorschap en in het verleden vertelden ook onthaalleer groepswerk op zich vragen deze werkvormen krachten van anderstalige nieuwkomers in men niet echt meer inspanning van de leer het basisonderwijs ons hoe frustrerend het kracht ze vragen misschien wel een is voor nieuwkomers als zij zo goed moge andere instelling ten opzichte van interactie lijkt hun les hebben geleerd en dan een in de klas toets niet mogen meedoen omdat ze dat volgens de leerkracht toch niet kunnen als in een klas met anderstalige nieuwkomers nieuwkomers bijvoorbeeld een bordschema geraak je niet ver als iedereen zich houdt proberen over te nemen hou hen dan zeker aan het principe ieder voor zich niet tegen hoe zeker je ook weet dat ze er samenwerking met een of meerdere perso niets van begrijpen later als ze wel nen moet iets vanzelfsprekends worden de nederlands begrijpen kunnen ze die sche anderstalige nieuwkomer heeft ook in de ma s wel interpreteren en gebruiken tweede periode veel baat bij een mentor bovendien wennen ze op die manier aan een medeleerling die bereidwillig een deel het schriftbeeld het is dus belangrijk om van de verantwoordelijkheid opneemt om 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 de nieuwkomer waar nodig op talig vlak bij krijgen immers de kans om hun mondelinge te staan de mentor laat de nieuwkomer als taalvaardigheid intensief te oefenen zij zul het ware constant de gelegenheid om over len zo helder mogelijk moeten verwoorden zijn haar schouder mee te kijken of vervult en de essentie moeten samenvatten een faciliterende functie door bijvoorbeeld hieronder volgen voorbeelden van de rol voor te lezen als de nieuwkomer nog niet die de mentor kan spelen goed kan lezen als leerkracht moet je kunnen inschatten welke leerling voor een wel in de les nederlands wil je bijvoorbeeld leer bepaalde nieuwkomer een goede mentor lingen het verschil laten ontdekken tussen kan zijn veel hangt af van het feit welke feiten en meningen ze krijgen de opdracht leerlingen het met elkaar kunnen vinden de om op een lijstje waar allerlei feiten en mentor kan ook in de tweede periode even meningen over eenzelfde onderwerp staan tueel iemand zijn van dezelfde taalgroep als alleen de feiten aan te kruisen de mentor de nieuwkomer maar hij zij moet over een kan hier een ondersteunende rol spelen redelijke dosis taalvaardigheid nederlands door de tekstjes voor te lezen eenvoudiger beschikken om ook als voortrekker te kunnen te verwoorden eventueel te

vertalen indien men functioneren als schoolse taken moet de nieuwkomer tot dezelfde taalgroep ten worden uitgevoerd de keuze van de behoeft gebaren te maken enzovoort mentor gebeurt dus beredeneerd de men vooral hoeft evenmin telkens bij dezelfde ook in zaakvakken kan de mentor een heel persoon te liggende functie vervullen als voorbeeld geven we hieronder een proef in verband het mentorschap heeft niet alleen voorde met de weerkaatsing van licht len voor de nieuwkomer de mentoren zelf laat de proef uitvoeren in groepen van vier zorg ervoor dat de anderstalige nieuw komers verspreid zijn over verschillende groepjes duid een mentor aan voor elke anderstalige nieuwkomer geef aan elk groepje het materiaal dat ze nodig hebben voor de proef de leerlingen noteren na de proef het antwoord op de vragen de anderstalige nieuwkomers duiden het juiste antwoord aan indien nodig geholpen door de mentoren zeg aan de leerlingen dat een van hen de instructies voor de proef hardop moet voorlezen terwijl de anderen de proef uitvoeren zo horen de nieuwkomers de tekst en zien ze wat ermee bedoeld wordt proeven in verband met weerkaatsing van licht materiaal een zaklamp een spiegeltje 2 stukken wit karton 1 stuk mat zwart karton proeven voor de volgende drie proefjes uit en kijk goed welk materiaal het meeste licht weerkaatst de spiegel het stuk wit karton of het stuk zwart karton a ga ergens staan waar het donker is plaats een spiegeltje en een wit stuk karton in een hoek tegenover elkaar schijn met de zaklamp op de spiegel mei juni 1997 nummer 5 26 e jaargang b vervang nu de spiegel door het tweede stuk wit karton schijn er met de zaklamp op c doe de proef nog eens maar nu met een stuk zwart karton opdracht voor de reguliere leerlingen welk materiaal weerkaatst het meeste licht welk het minst opdracht voor anderstalige nieuwkomers omcirkel het juiste antwoord welk materiaal weerkaatst het meeste licht a de spiegel b het wit karton c het zwart karton welk materiaal weerkaatst het minste licht a de spiegel b het wit karton c het zwart karton de leerkracht vraagt bij deze proef aan de contextualisering mentor om de nieuwkomer te helpen door de verschillende oplossingen van de meer je kan nieuwkomers een veilig klimaat bij keuzevragen voor te lezen en daarbij tellen en hen ondersteunen door er onder kens te wijzen naar het overeenstemmende andere voor te zorgen dat de schoolse acti voorwerp de spiegel het wit karton en het viteiten en opdrachten zo veel mogelijk zwart karton zo weet de nieuwkomer geplaatst worden in een concrete context waaruit de mogelijke antwoorden bestaan die kan zeer verhelderende informatie leveren waardoor de nieuwkomer gemakkelijker de anderstalige nieuwkomer mag echter betekenis kan geven aan onbekende stuk niet afhankelijk worden van een persoon ken taal het is bijvoorbeeld belangrijk dat ook de andere leerlingen dragen een deel de nieuwkomer een precies idee heeft van van de verantwoordelijkheid de leerkracht het onderwerp van de les tracht het onder kan deze verantwoordelijkheid stimuleren werp aan het begin van de les daarom dui aan de hand van verschillende vormen van delijk te maken aan de hand van gebaren groepswerk afbeeldingen uit tijdschriften tekeningen 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 enzovoort door de inhoud van de les de meeste vakken bieden mogelijkheden zoveel mogelijk aan het hier en nu te koppelen om de leerstof te koppelen aan de concrete pelen en dus in een concrete waarneem realiteit veel handboeken geven ook sug bare context te plaat-

sen vergroot je de gesties in die richting aarzel dus niet om kans dat de nieuwkomers betekenis zullen die kansen met beide handen te grijpen gaan koppelen aan wat ze horen neem nu het experiment dat leerlingen moeten bedenken naar aanleiding van de ook in de rest van de les blijft visualisering tekst in het handboek biologie 1 je kan een van de belangrijkste hulpmiddelen bij over deze oefening gaan zonder ze echt uit de proeven in verband met weerkaatsing te voeren maar je kan er anderzijds bewust bijvoorbeeld wordt alles meteen duidelijk voor kiezen om ze concreet voor de klas te omdat de proef door de andere leerlingen brengen met de bedoeling om ze zoveel voor de ogen van de nieuwkomer wordt uit mogelijk in het hier en nu te plaatsen en gevoerd terwijl de bijbehorende tekst wordt aan de gecreeerde hier en nu situatie voorgelezen ook in de reeds vermelde zoveel mogelijk taalaanbod te koppelen dit opdracht waarbij leerlingen onderscheid kan bijvoorbeeld op de volgende manier moeten maken tussen feiten en meningen moet de leerkracht bij voorkeur zorgen voor het temperatuurverschil tussen in en uitgeademde tekstjes die visualisering toelaten het is ademde lucht kan je meten door gedurende voor een mentor immers veel moeilijker om 2 minuten in te ademen in toestel a zie aan een anderstalige nieuwkomer duidelijk afbeelding 1 en uit te ademen in toestel b te maken wat de volgende bewering bete en door naderhand het aantal graden op de kent het gerecht moet dringend hervormd thermometer te vergelijken worden dan bijvoorbeeld zwemmen is een leuke sport a b afbeelding 1 mei juni 1997 nummer 5 26 e jaargang iemand jijzelf of een taalvaardige leerling tie vereist de opdracht wordt receptief in kan de proef demonstreren en bij de uitvoer plaats van productief antwoorden geven ring zoveel mogelijk commentaar leveren in gebeurt dan bijvoorbeeld door aankruising de zin van via deze proef zal ik nagaan of op afbeeldingen of via een meerkeuze sys er een verschil is in temperatuur tussen teem vereist de opdracht een leeshande ingeademde lucht en uitgeademde lucht ling dan kan je die moeilijkheid wegwerken daarvoor heb ik twee toestellen nodig de door de boodschap aan de nieuwkomers uitvoerder wijst naar de toestellen om de mondeling over te brengen is de uit te voer proef uit te voeren moet ik gedurende 2 ren opdracht inhoudelijk aan de complexe minuten inademen via toestel a de uit kant heet abstract veel informatie die tege voerder wijst op toestel a en ademt hoor lijk moet worden verwerkt en dergelijke baar in en uitademen via toestel b de dan kan een opdracht worden bedacht die uitvoerder wijst op toestel b enzovoort het aan de oorspronkelijke voorafgaat en het taalaanbod dat de nieuwkomers hier te pad effent doordat ze belangrijke elementen horen krijgt is ook relevant voor het begrij van de oorspronkelijke opdracht in een pen van andere oefeningen en zelfs andere meer toegankelijke en verhelderende con vakken als de nieuwkomers bij volgende text aanbrengt deze ingrepen worden hier activiteiten telkens met dezelfde taalele onder verder geillustreerd menten geconfronteerd worden is de kans groot dat ze deze elementen in hun geheugen opslaan gaandeweg zullen de nieuw receptief maken komers net als alle taalleerders steeds grotere stukken van het taalsysteem door taken receptief te maken zie de meer ontdekken en onthouden keuze oefening in verband met weerkaatsing hierboven schep je een veilig klimaat de nieuwkomer moet niet in staat zijn om te de opdracht aanpassen lezen de oplossingen worden voorgelezen

en visueel verduidelijkt ook oefeningen je kan een opdracht aanpassen door te waarbij de opdracht van de nieuwkomer er zorgen dat ze van de nieuwkomers geen enkel in bestaat de juiste afbeelding aan te eigen mondelinge of schriftelijke taalproduct kruisen zijn zeer geschikt 268 jaargang nummer 5 mei juni 1997 zoek 3 voorwerpen die a u u l duid ze aan met een bolletje o zoek 3 voorwerpen die kunstmatig duid ze aan met een kruisje z afbeelding 2 door de afbeeldingen van labels te voorzien voortaken inschuiven met de naam van het voorwerp in kwestie raken de nieuwkomers al vertrouwd met het in de les nederlands wil je bijvoorbeeld aan schriftbeeld op gebied van schrijfvaardig tonen dat de volgorde van instructies in eenheid worden er echter weinig ei g en gesteld gebruiksaanwijzing belangrijk is als voortak de nieuwkomers voelen niet de druk om kan je alle leerlingen een eenvoudige door een product af te leveren dat nog niet bin elkaar gehaalde gebruiksaanwijzing met illus nen hun bereik liggen dank zij de mogelijk traties in de juiste volgorde laten leggen de heid om de juiste antwoorden of voorwer eigenlijke taak voor de reguliere leerlingen kan pen aan te kruisen of op een andere manier dan zijn een wat meer complexe door elkaar aan te duiden naar gelang de schriftelijke gehaalde gebruiksaanwijzing in de juiste volg taalvaardigheid van de leerlingen toeneemt orde leggen en bovendien de tekst bij enkele kan je later geleidelijk overgaan naar invul van de illustraties zelf opnieuw schrijven oefeningen en korte antwoordvragen omdat deze om een of andere reden onlees baar is geworden de taak die de anderstali ge nieuwkomers moeten oplossen beperkt mei juni 1997 nummer 5 26 e jaargang atv rb o y i v zich enkel tot het herstellen van de juiste een fundamenteel inzicht is verder dat de volgorde van de instructies met illustraties verwerving van het nederlands aanvankelijk op het einde van de les kunnen instructies primeert op de leerstof de hier en nu situ die door de reguliere leerlingen werden her aties die zaakvakken praktijkvakken en schreven vergeleken worden met de originele vakken als l o en tekenen bieden moeten versie die te vinden is in de opdracht van de aangegrepen worden als een middel om de anderstalige nieuwkomers verwerving van het nederlands als tweede taal te bevorderen ook het toelaten van ook in de zaakvakken kan je werken met samenwerking en het aanduiden van een een vooringeschoven taak als je het in de mentor zijn belangrijk ingrepen die heel zin natuurkundeles wil hebben over het onder vol zijn maar al wat meer werk vragen zijn scheid tussen natuurlijk en kunstmatig licht het receptief maken van opdrachten en het kan je bijvoorbeeld aan de leerlingen op voorinschuiven van concrete taken die voorhand vragen om een voorwerp mee te voorbereiden op de doeltaak brengen dat natuurlijk of kunstmatig licht voortbrengt deze voorwerpen kunnen de ten slotte willen we nog opmerken dat aanleiding vormen voor een inleidend klas eventuele aanpassingen niet ten koste gesprek waarbij aan de hand van de voor mogen gaan van het reguliere onderwijs werpen op een visuele manier het onder indien de opvang van anderstalige nieuw werp van de les kan aangebracht worden komers echter zoals hierboven wordt aan gepakt kunnen niet alleen taalzwakke autochtone of allochtone maar ook sterk taalvaardige leerlingen er baat bij hebben deze laatsten kunnen hun taalvaardigheid verhogen door bijvoorbeeld dingen voor te besluit doen en daarbij hun handelingen te ver woorden uitleg te geven enzovoort uit dit alles mag blijken dat alle

leerkrachten kunnen meewerken aan de opvang van de wij hopen dat deze concrete tips een aan anderstalige nieuwkomer sommige aan zet kunnen zijn voor een meer systematische passingen vragen meer energie dan andere aanpak van de de-centrale opvang van en het zal altijd zo zijn dat sommige onder anderstalige nieuwkomers in het secundair delen van de les in het begin heel moeilijk onderwijs met de nodige creativiteit kunnen zullen te vertalen zijn naar de nieuwkomers immers zeker nog andere oplossingen het zou echter zonde zijn om kansen die er gevonden worden dan diegene die wij hebben zijn niet te benutten ben aangereikt mie sterckx m m v goedele duran nora bogaert yvette smits steunpunt nt2 blijde inkomststraat 7 3000 leuven 26e jaargang nummer 5 mei juni 1997 noten 1 een school kan een onthaalklas inrichten vanaf het moment dat er zes anderstalige nieuwkomers zijn binnen een school of binnen een aantal scholen die op dit vlak willen samenwerken meer informatie hierover is te vinden in de omzendbrief van 20 07 94 i v m onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers ook pms cen tra kunnen hierover de nodige informatie verschaffen 2 voor meer concrete informatie verwijzen we deze leerkrachten naar de bronnenboeken die in de loop van de volgende drie schooljaren gaandeweg zullen worden gepubliceerd door het steunpunt nt2 3 het steunpunt ico van de universiteit gent is met deze problematiek begaan bij hen kunt u terecht voor meer informatie op dit vlak tel 09 264 67 16 17 4 het steunpunt nt2 heeft speciaal voor anderstalige nieuwkomers lesmateriaal ontwikkeld leerkrachten kunnen dit materiaal inzien en bestellen op bovenstaand adres tel 016 32 53 75 5 bogaert n h broeckaert g duran c mechelmans goochelen met woorden instapmodule onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs leuven steunpunt nt2 1996 bibliografie broeckaert h g duran n bogaert nederlands leren door leuke taken uit te voeren samenwijs jrg 1996 nr 7 broeckaert h g duran c mechelmans taken van nul af aan taakgericht werken met beginnende leerders in von werkgroep nt2 red taakgericht taalonderwijs een onmogelijke taak deurnes uitgeverij plantyn 1996 geudens v r rymenans nederlands in de niet taalvakken eindrapport 1992 fcfo mi nr 90 05 antwerpen ufsia ictl 1992 hajer m t meestringa schooltaal als struikelblok didactische wenken voor alle docenten bussum coutinho 1995 maslow a motivation and personality new york 1954 van de guchte c lezen doe je overal een methode aanvankelijk lezen in het nederlands voor allochtone neveninstromers tilburg zwijzen meerhout infoboek n v 1996 van der aalsvoort m b van der leeuw taal school en kennis de rol van taal in onderwijsleersituaties enschede slonalo m nederlandse taalunie 1992 mei juni 1997 nummer 5 26e jaargang